

ARIA PROTEJATĂ "VÂȘCĂUȚI"

Gheorghe POSTOLACHE, profesor, dr. hab. în biologie,
Grădina Botanică (Institut) a AȘM

Prezentat la 14 februarie 2011

Abstract: This article presents the floristic and phytosociology diversity of protected area "Vâșcăuți". Also in this article are listed forest stand species, shrub species and herb species. The authors mention the rare species.

Keywords: protected areas, floristic and phytosociology diversity, forest stand.

INTRODUCERE

După compoziție și structura sa, Aria protejată "Vâșcăuți" a fost atribuită la categoria Rezervații naturale, A) Silvice (Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat. // Monitorul Oficial al R.M., nr. 66-68, art. 442 din 16.07.1998.). Până în

MATERIALE ȘI METODE

Aria protejată "Vâșcăuți" este situată pe versantul unei văi înguste de pe malul drept al fluviului Nistru, la sud de satul Vâșcăuți, raionul Orhei. Se află în cadrul parcelei nr. 43 din Ocolul Silvic Susleni, Întreprinderea Silvică Orhei. Aria

protejată Vâșcăuți se află în următoarele coordonate geografice: 1) Longitudine: E 29°03'47" Latitudine: 47°24'36", Altitudine 144 m, 2) Longitudine: E 29°04'19", Latitudine: 47°25'28", Altitudine 38 m.

Aria protejată este situată pe un versant cu expoziția Nord-Est din valea unui mic râșor cu apă curgătoare de la marginea de sud a satului Vâșcăuți. Gradul de înclinare a versantului este de 8-15 grade. Predomină soluri superficiale de tipul rendzine levigate (humico-carbonatice) și puține suprafețe cu soluri aluviale. Suprafața totală a ariei protejate este de 24 ha. Conform amenajamentului forestier, suprafața Ariei naturale protejate Vâșcăuți este de 20,2 ha. Tipul stațiunii 7210.

Este constituită din ecosisteme forestiere cu arborete de stejar pe-

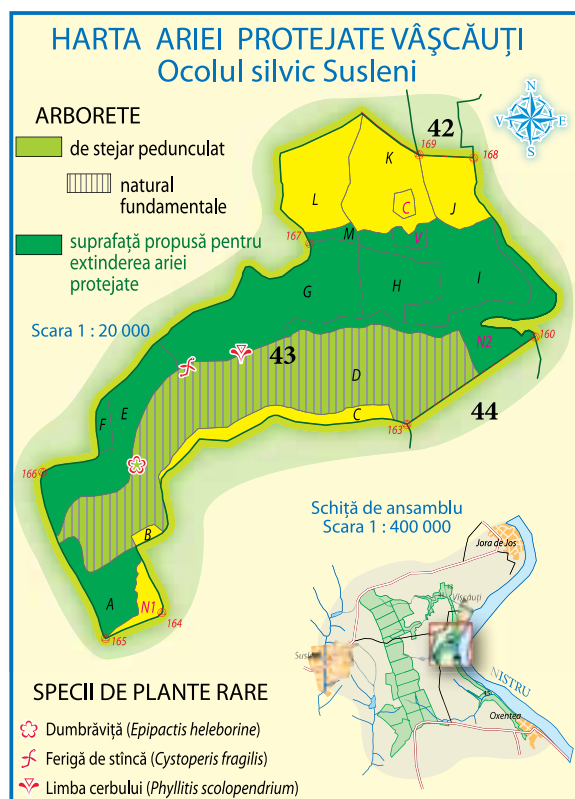

Foto 1. Populații de ruginiță (*Asplenium trichomanes*, *A. ruta-muraria*)

prezent nu au fost cercetate arboretele și nici nu a fost cunoscută compoziția fitocenotică a Ariei protejate "Vâșcăuți". Pentru realizarea acestui subiect, a fost cercetată flora și vegetația Ariei protejate "Vâșcăuți", în scopul aprecierii valorii, situației actuale și elaborării măsurilor de optimizare a conservării biodiversității.

Foto 2. Populație de limba cerbului (*Phyllitis scolopendrium*)

dunculat (*Quercus robur*) și puține tufărișuri (foto 1,2). După compoziție, structura arboretelor și stațiunilor forestiere, aria protejată a fost atribuită la categoria – ecosisteme forestiere și ierboase pe substraturi pietroase (Postolache, 2002).

Diversitatea floristică a fost studiată conform metodei de itinerar. A fost colectat herbarul speciilor de plante care nu au fost posibil de determinat în câmp. Denumirile plantelor sunt date după S. Cerepanov (1981), T. Gheideman (1986) și A. Negru (2008).

Diversitatea fitocenotică a fost cercetată conform metodelor acceptate în domeniu (Braun-Blanquet, 1964; Borza, Boșcaiu, 1965).

Diversitatea arboretelor este elaborată conform Gh. Postolache (2008). După proveniență arboretelor sunt clasificate în trei categorii: natural fundamentale, derivate și artificiale.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Aria protejată "Vâșcăuți" este constituită din comunități forestiere, tufărișuri și mici suprafețe cu comunități ierboase.

Diversitatea arboreturilor. Comunitățile forestiere ocupă o suprafață de 24,0 ha. Arboret natural fundamental, echien. Compoziția actuală – 5 ST 2CA1AR 1JU 1FR. Vârsta – 70 ani. Înălțimea stejarului pedunculat este de 14 m. Diametrul tulpinii – 22 cm. Volumul masei lemnoase este de 102 m¹³/ha.

Tufărișurile. Ocupă o mică suprafață pe la marginea ariei protejate. Tufărișurile sunt compuse din corn (*Cornus mas*), sânțer (*Swida sanguinea*), spinul cerbului (*Rhamnus chatactica*), porumbar (*Prinus spinosa*) și a.

Diversitatea floristică. Aria naturală protejată Vâșcăuți include un genofond constituit din 193 specii de plante vasculare, dintre care 17 specii de arbori: *Acer campestre*, *A. negundo*, *A. platanoides*, *A. tataricum*, *Carpinus betulus*, *Cerasus avium*, *Fraxinus excelsior*, *Pyrus pyrastrer*, *Quercus robur*, *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Ulmus carpinifolia*, *U. laevis*, *Pinus austriaca*, *P. sylvestris*, *Robinia pse-*

udacacia, *Ailanthus altissima*, 16 specii de arbuști: *Cornus mas*, *Cotinus coggygria*, *Corylus avellana*, *Crataegus monogyna*, *Elaeagnus angustifolia*, *Euonymus verrucosa*, *Euonymus europaea*, *Prunus spinosa*, *Ligustrum vulgare*, *Rhamnus cathartica*, *Rosa canina*, *Salix caprea*, *Sambucus nigra*, *Staphylea pinnata*, *Swida sanguinea*, *Viburnum lantana* și 160 specii de plante ierboase: *Achillea setacea*, *A. colina*, *Agrimonia eupatoria*, *Aegopodium podagraria*, *Ajuga genevensis*, *Alisma plantago-aquatica*, *Alliaria petiolata*, *Allium rotundum*, *Agrostis stolonifera*, *Anemonoides ranunculoides*, *Arctium tomentosum*, *Artemisia austriaca*, *Artemisia annua*, *Artemisia vulgaris*, *Asparagus officinalis*, *Asarum europaeum*, *Aspleiun trichomanes*, *Astragalus glycyphyllos*, *Ballota nigra*, *Bidens tripartita*, *Bupleurum falcatum*, *Bracypodium sylvaticum*, *Buglossoides arvensis*, *Calamagrostis epigios*, *Campanula glomerata*, *C. persicifolia*, *Capsella bursa-pastoris*, *Cardaria draba*, *Carex brevicollis*, *Carex pilosa*, *Centaurea diffusa*, *Chelidonium majus*, *Cichorium intybus*, *Cirsium arvense*, *Clematis recta*, *Clinopodium vulgare*, *Convallaria majalis*, *Convolvulus arvensis*, *Coronilla varia*, *Corydalis solida*, *C. cava*, *Cuscuta campestris*, *Cynodon dactylon*, *Cystopteris fragilis*, *Dactylis glomerata*, *Daucus*

Foto 3. Borta boierului

Tabelul 1

SPECIILE DE PLANTE RARE DIN ARIA NATURALĂ PROTEJATĂ VÂȘCĂUȚI

Denumirea speciei (științifică/limba de stat)	Statutul de protecție					
	Internațional			Național		
	Berna Anexa II, rezol. 6	Bon	CITES	Legea nr. 1538-XIII, 25 februa- rie, 1998	Categoria rarității	Cartea Roșie
Plante						
<i>Aspleiun tricomanes</i> L. Ruginiță	-	-	-	+	VIII	-
<i>Cystopteris fragilis</i> (L.) Bernh Feri- guță de stâncă	-	-	-	+	VIII	-
<i>Epipactis heleborine</i> (L.) Crantz Dumbrăviță	-	-	-	+	VIII	-
<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Newm. Năvalnic	-	-	-	+	III	+
<i>Staphylea pinnata</i> L. Clocotiș	-	-	-	+	IV	-

carota, Dianthus membranaceus, Dryopteris filix-mas, Echium vulgare, Echinocloa crusgalli, Eupatorium cannabinum, Dipsacus fullonum, Equisetum arvensis, Elytrigia repens, E.intermedia, Epipactis heleborine, Epilobium hirsutum, Equisetum arvense, Eryngium campestre, Euphorbia amygdaloides, E. stepposa, Falcaria vulgaris, Festuca valesiaca, Ficaria verna, Filago arvensis, Filipendula vulgare, Fragaria vesca, Gagea lutea, G. villosa, Galium aparine, Geranium pusillum, G. robertianum, Geum urbanum, Glechoma hirsuta, Hedera helix, Hieracium pilosella, Hypericum perforatum, Inula britanica, Inula salicina, I. oculus-christi, Isopyrum thalictroides, Knautia arvensis, Lamium purpureum, Lapsana communis, Lavatera thuringiaca, Leonurus cardiaca, Linaria genistifolia, L. vulgaris, Linum austriacum, Lisimachia numularia, Lithospermum officinale, Lolium perene, Lotus corniculatus, Lycopus europaeus, Lythrum salicaria, Lysimachia numularis, Medicago romanica, Melampyrum nemorosum, Melica uniflora, Melilotus officinalis, Mentha aquatica, Myosotis arvensis, Nigella arvensis, Nonea pulla, Ononis arvensis, Origanum vulgare, Parietaria officinalis, Phlomis pungens, Phyllitis scolopendrium, Plantago lanceolata, Plantago major, Poa nemoralis, Polygonatum latifolia,

Polygonum aviculare, Potentilla recta, Potentilla impolita, Prunella vulgaris, Pulmonaria officinalis, Pyrethrum corymbosum, Ranunculus repens, R.reptans, Rubus caesius, Rumex crispus, Salvia nemorosa, S. sclarea, S. pratensis, Sambucus ebulus, Scilla bifolia, Stellaria media, Scrophularia nodosa, Scutellaria altissima, Sedum maximum, Setaria viridis, Silene noctiflora, Solanum dulcamara, Solanum nigrum, Sonchus arvensis, Stachys germanica, Stachys silvatica, S. recta, Stellaria holostea, Tanacetum vulgare, Taraxacum officinale, Teucrium chamaedrys,

Typha latifolia, Thymus marschalianus, Trifolium arvense, Trifolium repens, Tussilago farfara, Taraxacum officinale, Urtica dioica, Verbascum phlomoides, Verbascum sp. Verberna officinalis, Veronica hederifolia, Veronica anagalis-aquatica, Vinca minor, Viola mirabilis, Viola reichenbachiana, Xanthium strumarium, Xeranthemum annum.

În Aria protejată Vâșcăuți au fost evidențiate 5 specii de plante rare. În conformitate cu clasificarea speciilor rare, și pe cale de dispariție IUCN (1994) speciile de plante rare din aria protejată Vâșcăuți se divizează astfel:

Foto 4. Arboret de stejar pedunculat (*Quercus robur*)

Foto 5. Albia râșorului

Vulnerabile (VU) taxoni considerați posibil să treacă în viitorul apropiat în categoria **EN**, în cazul în care factorii cauzali vor continua să acționeze – 1 specie – limba cerbului (*Phyllitis scolopendrium*). Această specie este inclusă în Cartea Roșie a Republicii Moldova.

Risc mic (LR) – taxoni existența cărora constituie un risc mic – 5 specii: *Asplenium ruta-muraria*, *A. trichomanes*, *Cystopteris fragilis*, *Epipactis heleborine*, *Staphylea pinnata*.

Exemplare solitare ale acestor specii: *Asplenium ruta-muraria*, *A. trichomanes*, *Cystopteris fragilis*, *Dryopteris filix mas*, *Phyllitis scolopendrium* vegetează pe malurile priporoase ale râșorului care se află la marginea de nord-est a Ariei protejate Vâșcăuți. Aceste

populații au coordonatele: Longitudine 'E: 29°03'854", Latitudine: 47°25'275", Altitudine: 55 m.

Un exemplar de *Epipactis heleborine* se află în coordonatele: Longitudine 'E: 29°03'854", Latitudine: 47°25'275", Altitudine 105 m. Exemplare de *Phyllitis scolopendrium* se află în coordonatele: Longitudine 'E: 29°03'737", Latitudine: 47°25'250", Altitudine 60 m.

Borta Boierului se află în coordonatele: Longitudine 'E: 29°03'524" Latitudine: 47°25'143" Altitudine: 102 m.

Analiza bioformelor. Speciile de plante din Aria protejată Vâșcăuți sunt atribuite la 4 categorii de bioforme. Numeric predomină hemicriptofitele 52%, terofitele înregist-

trează 19,4%, fanerofitele 15,2%, iar geofitele 9%.

Analiza ecologică. Este analizată adaptabilitatea plantelor față de indicii ecologici: umiditatea solului (U), temperatura aerului (T) și reacția solului (R).

S-a constatat că în funcție de umiditatea solului, este mai mare ponderea mezofitelor -33,5%, după care urmează xeromezofitele - 21,5%. Conform cerințelor față de temperatura aerului, în Aria protejată Vâșcăuți predomină speciile mezoterme - 62%. Este destul de mare cota speciilor amfitolerante - 27%, termofile - 14% și moderat termofile - 11%.

În raport cu exigențele față de reacția solului (R), pentru flora Ariei protejate Vâșcăuți sunt caracteristice speciile slab acide-neutrofile - 37,4%, după care urmează eurionice (amfitolerante) - 32% și acido-neutrofile - 22%.

Analiza geoelementelor. În flora Ariei protejate Vâșcăuți predomină speciile euroasiatice - 51,4%, care sunt urmate de speciile europene - 16,4%. Elementele cosmopolite constituie - 9,0%, fiind urmate de cele pontice - 8%.

Diversitatea fitocenotică. În baza efectuării descrierilor geobotanice, în Aria protejată "Vâșcăuți" comunitățile vegetale au fost atribuite la următoarele asociații: as. *Aceri tatarico* – *Quercetum roboris*, Zolyomi 1957; as. *Pruno-spinosae-Crataegetum monogynae* (Soo 1927) Hueck 1931; *Sambucetum ebuli* (Kaiser 1926) Felfoldy 1942.

Impacturi naturale și antropice. În rezultatul cercetărilor efectuate, s-a constatat că gestionarea Ariei naturale Vâșcăuți se efectuează fără a ține cont de regimul stabilit pentru o arie naturală protejată. Sunt suprafețe unde este posibilă regenerarea naturală a stejarului și altor specii autohtone, dar nu se întreprind măsuri de regenerare a stejarului pedunculat. Un impact negativ pe parcursul mai multor ani l-a avut extragerea pietrei din suprafețele de la marginea ariei protejate.

Conservarea biodiversității. Aria protejată Vâșcăuți este o su-

Foto 6, 7. Dezgoliri de roci

prafată reprezentativă de stejar pedunculat, tufărișuri și plante ierboase caracteristice pentru vegetația de stâncărie. După compoziția floristică și peisagistică, este o suprafață valoroasă, (Kravciuk, Verina, Suhov, 1976). Include un genofond din 193 specii de plante vasculare. În Aria protejată Vâșcăuți au fost evidențiate 5 specii de plante rare: *Aspleiun tricomanes*, *Cystopteris fragilis*, *Epipactis heleborine*, *Staphylea pinnata*, *Phyllitis scolopendrium*. Ultima specie este inclusă în Cartea Roșie a Republicii Moldova. La categoria de elemente valoroase pot fi atribuite și anumite locuri de concentrare a speciilor de plante, precum și peisajele cu tufărișuri de pe versanții abrupti din valea râșorului. Aceste și alte suprafețe necesită o atenție sporită.

Conform Hotărârii Guvernului Moldovei nr. 5 din 8 ianuarie 1975, această suprafață de pădure a fost luată sub protecția statului, fiind atribuită la categoria arii protejate de păduri valoroase (anexa nr. 4)*. Prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1539 din 25 februarie 1998, această suprafață de pădure a fost confirmată ca arie protejată și atribuită la categoria Rezervație peisagistică (anexa nr. 5).

Recomandări de optimizare a conservării plantelor. Pentru optimizarea conservării diversității plantelor, se recomandă de efectuat următoarele lucrări :

■ În scopul stopării reducerii suprafețelor cu arborete natural fundamentale, se propune ca ar-

boretele natural fundamentale să fie gestionate prin metoda tăierilor succesive în condiții de instalare și de dezvoltare a semînțșului. Reenerarea stejarului se va efectua pe cale naturală.

■ O atenție specială în Aria protejată „Vâșcăuți” necesită peisajele cu tufărișuri de pe versanți și cele din albia râșorului din partea de est a ariei protejate.

■ De reglementat accesul populației în teritoriul ariei protejate conform regulamentelor în vigoare.

Se propune de inclus în componența ariei protejate suprafețele adiacente de pe malul stâng al râșorului, subparcelele 42E, 42G, 42H și 42I și valea râșorului care se află la marginea de nord-est a ariei protejate.

CONCLUZII

Aria protejată „Vâșcăuți” este o suprafață (24 ha) de pădure reprezentativă cu arborete valoroase de stejar pedunculat (*Quercus robur*), tufărișuri și plante ierboase pe tolte, caracteristice pentru vegetația de stâncării, atribuită la categoria – ecosisteme forestiere și ierboase pe substraturi pietroase. Este constituită din arboreturi natural fundamentale de stejar pedunculat (*Quercus robur*).

Compoziția floristică include un genofond constituit din 193 specii de plante, dintre care 5 specii de plante rare. Pentru optimizarea conservării biodiversității, este necesar ca gestionarea să se efectue-

eze ținând cont de prezența speciilor de plante rare din aria protejată.

BIBLIOGRAFIE

Borza A., Boșcaiu N. Introducere în studiul covorului vegetal. Ed. Academiei R.P.R., București, 1965.

Braun-Blanquet J. Pflanzensoziologie. Springer, Verlag, Berlin, 1964.

Postolache Gh. Probleme actuale de optimizare a rețelei ariilor protejate pentru conservarea biodiversității în Republica Moldova. // Buletinul Academiei de Științe a Moldovei. Științe biologice, chimice și agricole. 2002, nr. 4(289), pag. 3-17.

Postolache Gh. Procedeu de sistematizare a diversității arboretelor. / Simpozion științific Internațional” Agricultura modernă-realizări și perspective”. Chișinău, 2008, pag. 331-333.

Гейдеман Т. С. Определитель высших растений Молдавской ССР. Кишинев, «Штиинца», 1986, 637 стр.

Кравчук Ю. П., Верина В. Н., Сухов А. М. Заповедники и памятники природы Молдавии. Кишинев, Изд. Штиинца, 1976.

*О взятии под государственную охрану природных объектов и комплексов на территории Молдавской ССР. Постановление Совета Министров Молдавской ССР от 8 января 1975 г. № 5.

**Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat. //Monitorul oficial al Republicii Moldova, nr. 66-68 din 16.07.1998.